

# ČESKÁ REPUBLIKA

---

## SOCIOEKONOMICKÁ SITUACE

## UKRAJINSKÝCH UPRCHLÍKŮ

## SE ZAMĚŘENÍM NA ŽENY

---

Období sběru dat 2. ledna – 30. června 2023

Názory vyjádřené v této publikaci jsou názory autorů a nemusí nutně odrážet názory Mezinárodní organizace pro migraci (IOM). Použitá označení a prezentace materiálů v celé zprávě neznamenají vyjádření jakéhokoli názoru IOM na právní status jakékoli země, území, města nebo oblasti, na jejich orgány nebo na jejich hranice či poměry.

IOM se řídí zásadou, že humánní a spořádaná migrace je přínosem pro migranty i společnost. Jako mezivládní organizace působí IOM spolu se svými partnery v mezinárodním společenství s cílem: pomáhat při řešení operativních problémů migrace, prohlubovat porozumění otázkám migrace, podporovat sociální a hospodářský rozvoj prostřednictvím migrace a prosazovat lidskou důstojnost a blaho migrantů.

---

Tato publikace vznikla díky podpoře vlády Spojených států amerických, vlády Japonska, vlády Švédska, norského Ministerstva zahraničních věcí a Německého spolkového ministerstva zahraničních věcí (GFFO).

Vydavatel:

Mezinárodní organizace pro migraci  
regionální kancelář pro jihovýchodní Evropu, východní Evropu  
Evropa a střední Asie  
Dampfschiffstrasse 4/10-11, 1030 Vídeň, Rakousko  
+43 1 581 22 22  
Webové stránky: <https://rovienna.iom.int/>  
Kontakt: [ROViennaDataResearch-Newsletter@iom.int](mailto:ROViennaDataResearch-Newsletter@iom.int)

Mezinárodní organizace pro migraci  
Kancelář pro Českou republiku  
621/8a Prvního pluku, Praha, Česko  
+420 233 370 160  
Webové stránky: <https://czechia.iom.int/>  
Kontakt: [prague@iom.int](mailto:prague@iom.int)

Tato zpráva byla vydána bez formální úpravy ze strany IOM.

Citace: Mezinárodní organizace pro migraci (IOM), červenec 2023. DTM Česko. Socioekonomická situace ukrajinských uprchlíků se zaměřením na ženy.

Vydáno: listopad 2023

Více informací o podmínkách poskytování zpráv a informačních produktů DTM naleznete na:

<https://dtm.iom.int/terms-and-conditions>



Datum vydání: Listopad 2023  
© IOM 2023

Některá práva vyhrazena. Tato práce je k dispozici pod licencí Creative Commons Attribution-NonCommercial-No Derivs 3.0 IGO License (CC BY-NC-ND 3.0 IGO).\*

Další specifikace naleznete v části Autorská práva a podmínky používání.

Tato publikace by neměla být používána, zveřejňována ani dále šířena pro účely, které jsou primárně určeny ke komerčnímu prospěchu nebo peněžní kompenzaci, s výjimkou vzdělávacích účelů, např. pro zařazení do učebnic. Povolení: Žádosti o komerční využití nebo další práva a licence zasílejte na adresu [publications@iom.int](mailto:publications@iom.int).

\* <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/igo/legalcode>



## OBSAH

KLÍČOVÁ ZJIŠTĚNÍ	04
ÚVOD A METODIKA	05
SOCIODEMOGRAFICKÉ ÚDAJE	06
VZDĚLÁNÍ A EKONOMICKÉ VYHLÍDKY	07
ZMĚNY A VÝVOJ	09
FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ INTEGRACI NA TRH PRÁCE	10
SOCIOEKONOMICKÁ SITUACE UPRCHLICKÝCH ŽEN	12
PŘEKÁŽKY, KTERÝM ČELÍ UPRCHLICKÉ ŽENY V PŘÍSTUPU NA TRH PRÁCE V ČESKU	13
PRACOVNÍ PODMÍNKY	14
ODKAZY	16

## KLÍČOVÁ ZJIŠTĚNÍ

### Vysoká účast na trhu práce

Ve vzorku vysídlených Ukrajinců jich na českém trhu práce bylo 77 procent aktivních (zaměstnaných nebo hledajících práci), zatímco 23 procent bylo neaktivních (včetně důchodců, studentů, osob na rodičovské dovolené). Mezi aktivními účastníky jich 67 procent pracovalo (zaměstnaní, samostatně výdělečně činní, denní pracovníci), zatímco 33 procent práci aktivně hledalo.

### Počet ekonomicky aktivních respondentů se od června 2022 výrazně zvýšil

Padesát jedna procent všech respondentů bylo zaměstnaných, což představuje dvacetiprocentní nárůst oproti předchozímu sledovanému období červen–prosinec 2022 (IOM Česko 2022).

Mezi ekonomicky aktivními respondenty, kteří byli vysídleni v prvním čtvrtletí roku 2022, bylo 77 procent pracujících oproti 35 procentům těch, kteří přišli do Česka přibližně o rok později, ve druhém čtvrtletí roku 2023.

### Uprchlícké ženy jako obzvláště zranitelná skupina

V našem vzorku mělo 43 % žen děti a více než polovina (55 %) se o ně starala sama.

Mezi ekonomicky aktivními respondenty bylo 36 procent žen nezaměstnaných a aktivně hledajících práci, zatímco mezi muži to bylo 21 procent. Současně muži častěji uváděli, že mají práci (79 %), než ženy (64 %).

Vyšší byl také podíl žen v pracujících v nestabilních pozicích jako tzv. denní pracovníci<sup>1</sup> (18 % žen oproti 9 % mužů) nebo bez písemné smlouvy (22 % žen oproti 9 % mužů).

Rozdíly mezi ženami a muži na trhu práce se odrážejí také v úrovni příjmů. Třicet sedm procent žen uvedlo, že jejich příjem nepostačuje k pokrytí každodenních výdajů, zatímco u mužů je to 20 procent.

1. Termín denní pracovník se používá pro označení krátkodobé, dočasné nebo příležitostné práce, například formou brigád, na dohodu o pracovní činnosti, (DPČ), nebo na dohodu o provedení práce (DPP).

## ÚVOD A METODIKA

Válka na Ukrajině, která začala 24. února 2022, vyvolala bezprecedentní humanitární krizi a způsobila rozsáhlé vysídlení jak na Ukrajině, tak v sousedních zemích. K 25. září bylo podle vnitrostátních orgánů v Česku zaregistrováno 371 415 uprchlíků z Ukrajiny, včetně TCN, kteří požádali o dočasnou ochranu.<sup>2</sup>

Tato zpráva vychází z šetření, které IOM Czechia v rámci Displacement Tracking Matrix (DTM) realizuje od poloviny června 2022. Šetření se zaměřilo na vzorce vysídlení, potřeby a záměry vysídlených osob z Ukrajiny v Česku.

Představuje analýzu založenou na 3 681 dotazníkových šetřeních, které byly provedeny mezi 2. lednem a 30. červnem 2023, s individuálními respondenty, ve všech 13 krajích v České republice a v Praze. Zpráva zahrnuje také informace z kvalitativních komentářů, které respondenti v rámci tohoto šetření poskytli spolu s odpověďmi na uzavřené otázky. Souběžně s dotazníkovým šetřením provedli tazatelé v Plzeňském a Karlovarském kraji také 50 doplňujících (tematických) kvalitativních rozhovorů. Informace uváděné v této zprávě jsou doplněny o zjištění z jiných relevantních výzkumů.

Výběr vzorku pro dotazníkové šetření byl účelový se snahou získat heterogenní vzorek, podobně jako výběr vzorku pro následné kvalitativní tematické rozhovory. Zde byla snaha získat co nejširší spektrum respondentů – od těch, kteří pracují a mají děti, přes nepracující, pracující a bezdětné, až po důchodce či osoby se zdravotním omezením.

Údaje uvedené v tomto dokumentu jsou proto reprezentativní pro osoby dotazované v zahrnutých lokalitách a v uvedeném časovém rámci.

Dotazovány byly pouze dospělé osoby (starší 18 let). Šetření je anonymní a dobrovolné. Všechny citace v textu byly anonymizovány.

---

2. <https://www.mvcr.cz/clanek/statistika-v-souvislosti-s-vaikou-na-ukrajine-archiv.aspx>

## SOCIODEMOGRAFICKÝ PROFIL

3683 RESPONDETŮ

80% Ženy

20% Muži

Průměrný věk: 45 let

### ZÁMĚRY

69%  
si přeje vrátit se na Ukrajinu.

13%  
se neplánuje vrátit na Ukrajinu.

18%  
neví, zda se vrátí na Ukrajinu.

ZRANITELNOSTI VE SKUPINĚ

43%



má alespoň jedno dítě.

39%



má ve své domácnosti alespoň jednu osobu  
s vážným zdravotním omezením.

31%



je nebo žije s osobou starší 60 let.

### Profil pracujících

- Průměrný věk: 38,7 let.
- Typ ubytování: 44 % pracujících bydlí ve standardním nájemním ubytování, které si sami hradí.
- Doba strávená v Česku: 95 % bylo vysídleno v roce 2022.
- Nedostatečný příjem: 13 %.
- Vysokoškolské vzdělávání: 46 %.

### Profil nezaměstnaných, kteří hledají práci

- Průměrný věk: 42,1 let.
- Typ ubytování: 28 % nezaměstnaných bydlí ve standardním nájemním ubytování, které si sami hradí.
- Doba strávená v Česku: 80 % bylo vysídleno v roce 2022.
- Nedostatečný příjem: 52 %.
- Vysokoškolské vzdělávání: 51 %.

### 3. VZDĚLÁNÍ, ZAMĚSTNANOST, EKONOMICKÁ SITUACE A VYHLÍDKY<sup>3</sup>

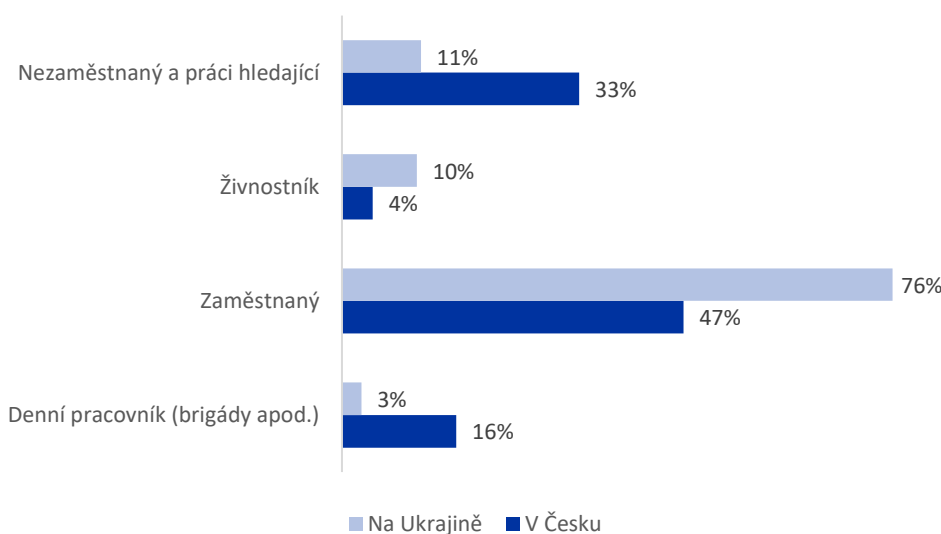
#### Počet zaměstnaných je vysoký a stále roste

Míra začleňování vysídlených osob z Ukrajiny na evropské trhy práce je v průměru rychlejší než u jiných skupin uprchlíků (OECD 2023; Desiderio a Hooper 2023; IOM Europe 2023b). Mezi respondenty zařazenými do vzorku je počet vysídlených osob z Ukrajiny začleněných na český trh práce dokonce vyšší, než je evropský průměr (IOM Europe 2023b).

Něco přes 51 procent respondentů uvedlo, že během pobytu v Česku pracovalo, a to jako zaměstnanci, denní pracovníci nebo jako osoby samostatně výdělečně činné. Zhruba 25 % respondentů uvedlo, že jsou nezaměstnaní a aktivně hledají práci, zatímco 23 % respondentů bylo ekonomicky neaktivních (důchodci, studenti, na rodičovské dovolené nebo nezaměstnaní, ale aktivně nehledající práci).

Mezi ekonomicky aktivními respondenty v Česku (zaměstnanými nebo aktivně hledajícími práci) je míra zaměstnanosti 67 procent, zatímco 33 procent je nezaměstnaných. Na Ukrajině pracovalo 89 procent ekonomicky aktivních respondentů a 11 procent bylo nezaměstnaných.<sup>4</sup> Tato čísla jsou v souladu se zjištěním výzkumu, realizovaném ve spolupráci s PAQ Research a Sociologickým ústavem AV ČR v červnu 2023 (Šafářová a kol. 2023).

Graf 1: Zaměstnanecký status před a po vysídlení, celkem (%), N=3 681



3. Do výpočtu jsou zahrnuti pouze ekonomicky aktivní respondenti [www](#)(bez důchodců, studentů, osob na mateřské/rodičovské dovolené, nezaměstnaných a nehledajících práci).

4. Podle mezinárodních standardů MOP je míra účasti na trhu práce měřítkem podílu obyvatelstva v produktivním věku, které se aktivně zapojuje do trhu práce, ať už prací, nebo hledáním práce. Viz: [zde](#).

Mezi těmi, kteří pracovali během pobytu na Ukrajině, má v Česku práci 66 procent, přičemž 70 procent je zaměstnaných, 22 procent jsou "denní pracovníci" a 8 procent uvádí, že jsou samostatně výdělečně činní.

Z respondentů, kteří během pobytu na Ukrajině nepracovali (včetně studentů, důchodců, nezaměstnaných nebo osob na rodičovské dovolené), 29 % v Česku pracuje nebo aktivně hledá práci. V případě studentů pouze 38 procent z těch, kteří uvedli, že na Ukrajině studovali, studuje i nyní v Česku. Ostatní pracují (42 %), aktivně hledají práci (17 %), nebo jsou nezaměstnaní a práci nehledají (3 %).

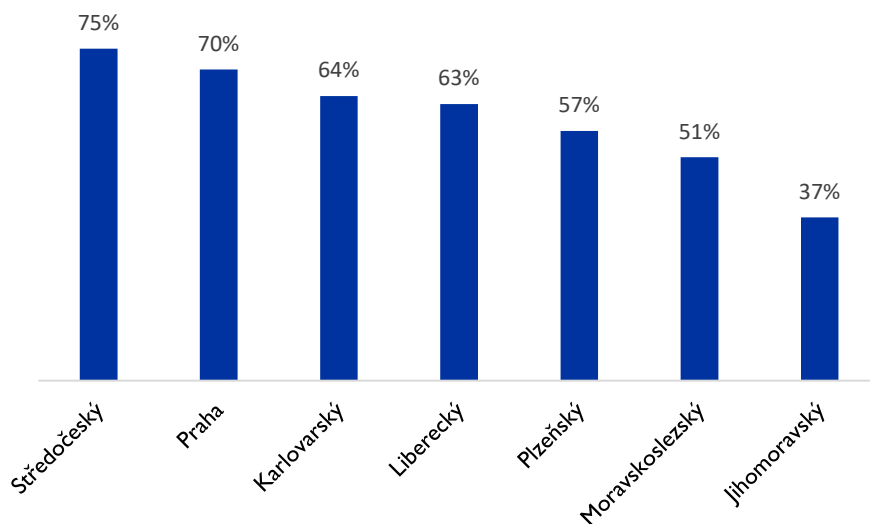
### Vysoká míra vzdělání mezi uprchlíky

Čtyřicet sedm procent respondentů uvedlo, že má ukončené vysokoškolské nebo vyšší a odborné vzdělání. Konkrétně 49 % žen ve vzorku uvádí, že má dokončené terciární vzdělání, zatímco u mužů je to přibližně 41 %. Podíl vysokoškolsky vzdělaných uprchlíků z Ukrajiny mezi respondenty je tedy o něco vyšší než uvádějí dostupná data. Jejich podíl v celé ukrajinské pracovní síle<sup>5</sup> je však nižší než ve většině ostatních zemí EU (OECD 2023).

Mezi hlavní obory vzdělání u žen patří obchod, administrativa a právo (27 %), služby (14 %), strojírenství, výroba a stavebnictví (12 %), vzdělávání (12 %) a zdravotnictví a sociální péče (11 %). Mezi muži je hlavním oborem vzdělání strojírenství, výroba a stavebnictví (58 %), následuje podnikání, administrativa a právo (16 %) a informační a komunikační technologie (8 %).

Pokud se podíváme na 7 krajů, kde bylo dotazováno více než 60 respondentů, vidíme, že vyšší míru zaměstnanosti uváděli respondenti v krajích Středočeském, Pražském, Karlovarském, Libereckém a Plzeňském, zatímco v Jihomoravském kraji uvedlo zaměstnání pouze 37 procent respondentů.

Graf 2: Zaměstnaní respondenti podle regionu, celkem (%), N=3 681



5. Vzdělanostní úroveň Ukrajinců byla v roce 2020 vyšší než průměr EU (Ukraine LFS, 2020 in [OECD 2023]), přičemž více než polovina žen v produktivním věku měla vysokoškolské vzdělání (56 %) ve srovnání s přibližně 43 % ukrajinských mužů v produktivním věku.



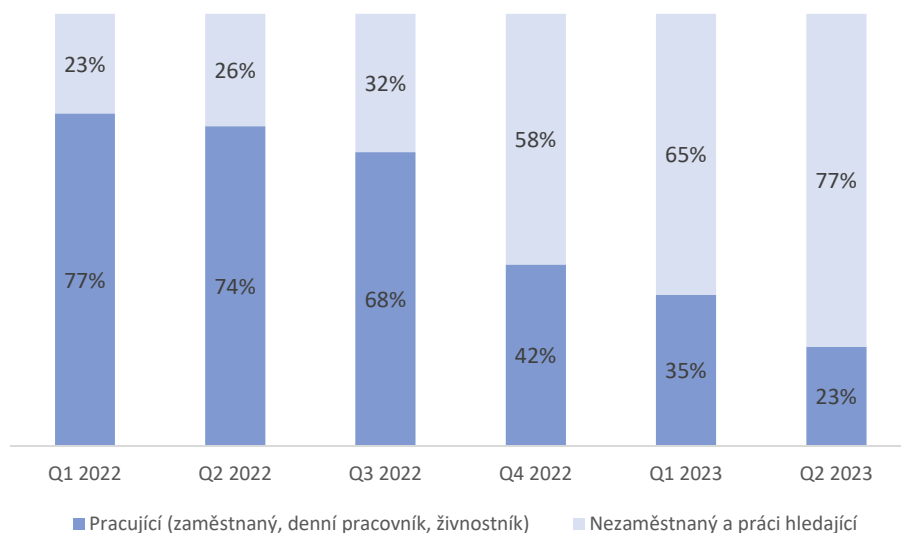
## ZMĚNY A VÝVOJ

Počet ekonomicky aktivních respondentů se v čase výrazně zvýšil, kdy celkový podíl pracujících respondentů se od posledního sledovaného období, tj. červen–prosinec 2022, zvýšil o 20 procent (z 31 % na 51 % (IOM Česko 2022).

Mezi vysídlenými v prvním čtvrtletí roku 2022 bylo 77 procent pracujících respondentů (mezi ekonomicky aktivními) oproti 35 procentům těch, kteří byli vysídleni a přišli přibližně o rok později v prvním čtvrtletí roku 2023.

Počet nezaměstnaných a hledajících práci u vysídlených osob, které přišly ve 2. čtvrtletí roku 2022, činil 23 procent ve srovnání s 65 procenty u osob, které přišly ve 2. čtvrtletí roku 2023.

Graf 3: Zaměstnanost u ekonomicky aktivních respondentů dle data vysídlení, celkem (%), N=2 783



Vysídlené osoby z Ukrajiny jsou schopny se poměrně rychle integrovat na trhy práce v EU, částečně díky zákonům, které jim umožňují začít pracovat téměř okamžitě po příjezdu.<sup>6</sup>

Z kvalitativních zjištění vyplývá, že někteří respondenti využili služeb personálních agentur při hledání zaměstnání již před odjezdem z Ukrajiny.

6. Podle Listiny EU (článek 15) mají státní příslušníci třetích zemí, kteří mají povolení pracovat v členských státech, nárok na stejné pracovní podmínky jako občané EU.

## FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ INTEGRACI NA TRH PRÁCE

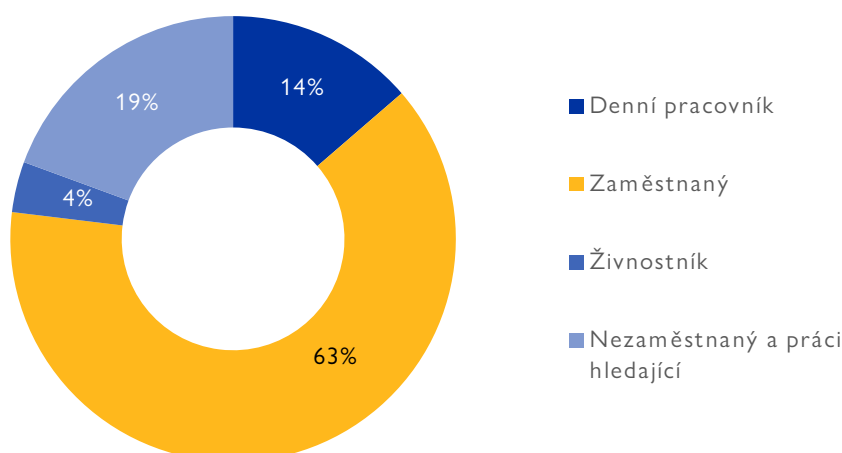
Hlavními faktory ovlivňujícími integraci na trh práce jsou pohlaví, věk, zdravotní a rodinná situace, znalost českého jazyka a doba strávená v Česku (graf 3). Mezi další faktory patří přítomnost přátel nebo příbuzných v Česku (sociální sítě), úroveň dosaženého vzdělání a typ povolání, které dříve vykonávali na Ukrajině. Respondenti se středoškolským vzděláním (72 %) a nižším středním vzděláním (69 %) vykazují vyšší míru zaměstnanosti, zatímco respondenti s vysokoškolským vzděláním a vyšším odborným vzděláním uvádějí vyšší míru nezaměstnanosti.

Z hlediska typů zaměstnání měli pak nejvyšší míru zaměstnanosti respondenti, kteří během pobytu na Ukrajině pracovali jako řemeslníci (a v příbuzných oborech). Zde 81 procent respondentů, kteří dříve na Ukrajině pracovali jako řemeslníci, uvedlo, že mají práci v Česku. Sedmdesát devět procent respondentů, kteří dříve pracovali jako obsluha strojů nebo montéři (např. řidiči nákladních automobilů nebo autobusů a obsluha důlních nebo gumárenských strojů), má v Česku práci. A konečně respondenti, kteří dříve pracovali jako manažeři, uvedli třetí nejvyšší míru zaměstnanosti – 70 procent z nich má práci v Česku.

Také znalost českého jazyka se ukázala jako výhoda při hledání práce. Celkem 871 ekonomicky aktivních respondentů uvedlo, že umí česky (24 %). Mezi těmito respondenty je podíl těch, kteří deklarovali, že mají zaměstnání, o 21 procent vyšší než u těch, kteří česky neumějí (81 % oproti 67 %).

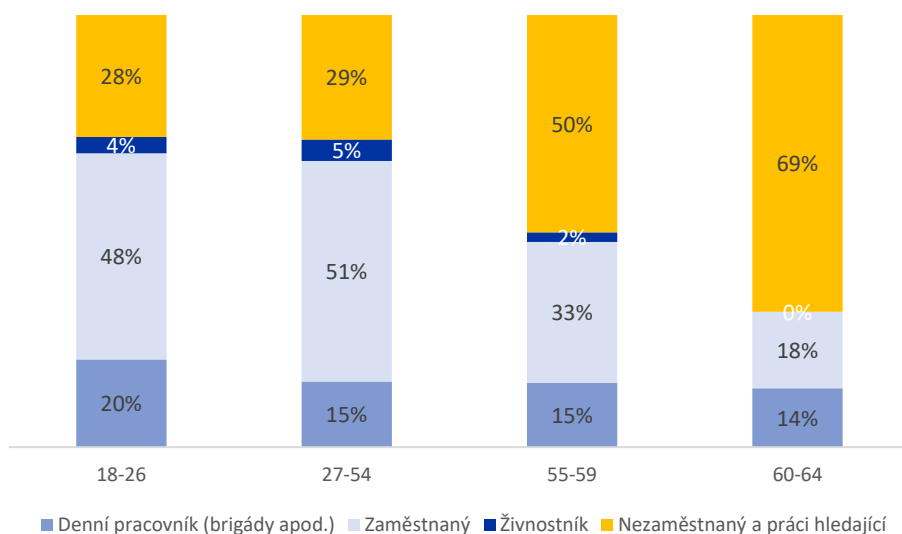
Mezi respondenty, kteří uvedli, že umí česky, je podíl pracujících mezi ekonomicky aktivními vyšší než průměr (81 % oproti 67 %).

Graf 4: Respondenti hovořící česky (24 % respondentů), N=871



Z našich dat také vyplývá, že s rostoucím věkem se výrazně zvyšuje míra nezaměstnanosti. Padesáti procent respondentů ve věku 55–59 let uvádí, že jsou nezaměstnaní a hledají práci, zatímco celkový průměr je 33 procent. Respondenti ve věku 60–64 let uvádějí dvakrát častěji, že jsou nezaměstnaní a aktivně hledají práci, než je celkový průměr (69 % oproti 33 %).

Graf 5. Zaměstnanost ekonomicky aktivních respondentů v jednotlivých věkových kategoriích (%), N=3 681



Respondenti, kteří nejsou zaměstnaní, ale aktivně hledají práci, uvedli jako největší překážky při hledání práce jazyk (70 %), nedostatek dostupných pracovních nabídek (26 %), rodinné povinnosti (21 %) a zdravotní problémy (19 %).

## SOCIOEKONOMICKÁ SITUACE UPRCHLICKÝCH ŽEN<sup>7</sup>

Většinu uprchlíků z Ukrajiny tvoří ženy. V Česku tvořily k 25. 9. 2023 ženy 64 procent dospělých ukrajinských uprchlíků (ve věku 18–64 let).<sup>8</sup> V našem šetření představují ženy 80 procent všech respondentů.

Vysídlené ženy jsou obzvláště znevýhodněné, pokud jde o ekonomickou integraci. Konkrétně mohou ženy zakoušet "trojí znevýhodnění" na trhu práce, protože jsou zároveň ženami, migrantkami a nucenými migrantkami (Liebig a Tronstad 2018). Tato kombinace faktorů má za následek nižší míru zaměstnanosti uprchlických žen ve srovnání s ostatními migrantkami, ženami z majoritní společnosti a muži uprchlíky (Kosyakova et al. 2023).

Mezi respondenty bylo 36 procent žen nezaměstnaných a hledajících práci, zatímco mezi muži to bylo 21 procent. Mezi ekonomicky aktivními respondenty navíc muži častěji uváděli, že mají práci (79 % oproti 64 %) (viz obr. 6).

Pokud jde o výši příjmů, více žen uvádí, že jejich příjem nestačí na pokrytí každodenních výdajů (37 %), zatímco u mužů je to 20 procent.

Ženy se také mnohem častěji než muži spoléhaly na státní podporu a podporu rodiny, aby pokryly své každodenní náklady (67 % oproti 40 % mužů). Muži se častěji spoléhali na příjem ze zaměstnání a úspory, aby pokryli své výdaje (80 % mužů ve srovnání s 58 % žen). Celkově bylo 16 procent žen závislých pouze na státní podpoře ve srovnání s 9 procenty mužů. (Toto číslo je však nižší než v předchozích sledovaných obdobích, kdy počet všech respondentů, kteří žili pouze ze státní podpory, činil 22 %) (IOM Česko 2022).

Integrace uprchlických žen na trhu práce bývá klíčová pro integraci jejich dětí.

*"Zdá se, že zejména postavení matky imigrantky na trhu práce má silný vliv na zaměstnanost jejich dcer"*

(Liebig, Tronstad 2018:9)

7. Do cpuntingu jsou zahrnuti pouze ekonomicky aktivní respondenti (bez důchodců, studentů, osob na mateřské/rodičovské dovolené, nezaměstnaných a nehledajících práci).

8. [Statistika v souvislosti s válkou na Ukrajině - archiv - Ministerstvo vnitra České republiky \(mvr.cz\)](#)

## PŘEKÁŽKY, KTERÝM ČELÍ UPRCHLICKÉ ŽENY V PŘÍSTUPU NA TRH PRÁCE V ČESKU<sup>9</sup>

Uprchlícké ženy mají na českém trhu práce obecně horší postavení než muži uprchlíci. To je dáno strukturou regionálního trhu práce a typem práce, dostupné pro migranty neznalé českého jazyka. Historicky se většinou jedná o nízkokvalifikované pozice určené pro fyzicky zdatné a silné osoby, které mohou pracovat na směny, o víkendech a dlouhé hodiny (příznivější situace je ve velkých městech a v Praze, kde ženy mohou najít práci v sektoru služeb). ([Migrace online2016](#)).

Kromě toho jsou ženy často hlavními nebo jedinými pečovatelkami v rodině. Téměř polovina respondentek (43 %) má v České republice děti do 18 let. Z těchto žen je více než polovina (55 %) sama s alespoň jedním dítětem. Většina žen (76 %), které jsou v ČR s dětmi, není doprovázena dospělým mužem (starším 18 let). Ženy, které jsou samy s dětmi, čelí překážkám při snaze sladit pracovní a pečovatelské povinnosti.

Některá česká média upozorňují na nedostatek kapacit místních škol a z toho plynoucí nedostatek míst pro děti z Ukrajiny, zejména ve velkých městech (konkrétně v Praze).<sup>10</sup> V případě našich respondentů většina (90 %) uvedla, že má děti zapsané v české škole. Pouze 4 procenta uvedla, že se jim nepodařilo děti kvůli nedostatku míst zapsat. Ostatní uváděli, že dítě nezapsali z důvodu zdravotního postižení, nedostupnosti dopravního spojení nebo protože jejich děti navštěvovaly online výuku v ukrajinských školách, což kolidovalo s rozvrhem českých škol. V kvalitativních rozhovorech respondentky však uváděly i další problémy, kterým v souvislosti se školou a vzděláním dětí čelí. Jednalo se například o šikanu (kvůli níž některé děti musely změnit školu), nedostatek času a energie na učení se s dětmi nebo o to, že jejich děti byly umístěny do segregovaných (ukrajinských) tříd. Někteří respondenti také poznamenali, že ukrajinské děti mohou čelit problémům při adaptaci na místní školní prostředí. Například jedna respondentka přijela do Česka se svým čtrnáctiletým vnukem, kterému nedávno zemřela matka. V rozhovoru uvedla:

"Má velký stres, každý den trvá na návratu na Ukrajinu, nechce chodit do školy. Nyní navštěvuje dva psychology, snad bude z české školy přeřazen do ukrajinské třídy. Mám strach, že to s ním nezvládnou a že mi ho sociální služba odebere".

(žena, 62 let, stará se o jedno vnouče a pracuje na částečný úvazek jako uklízečka)

Další žena přijela do Česka v srpnu 2022 se svým synem. Od dubna 2023 žili v ubytovně na okraji malého města bez přístupu ke službám. K problémům se školou uvedla:

"Můj syn má ve škole problémy, urážejí ho. Je pro něj těžké učit se nový jazyk. A nebyl přijat do místního fotbalového týmu. Opravdu doufám, že se tyto problémy časem vyřeší."

(žena, 44 let, pracuje v továrně)

Celkově situace respondentek odráží postavení pečovatelek v české společnosti obecně (Volejníčková, Švarcová, Křížková 2020); s přihlédnutím k dalším překážkám, kterým čelí jako migrantky a uprchlice (Liebig, Tronstad 2018).

9. Situaci žen na trhu práce v Plzeňském a Karlovarském kraji jsme popsali v našich předchozích zprávách (IOM Czechia 2023a; IOM Czechia 2023b).

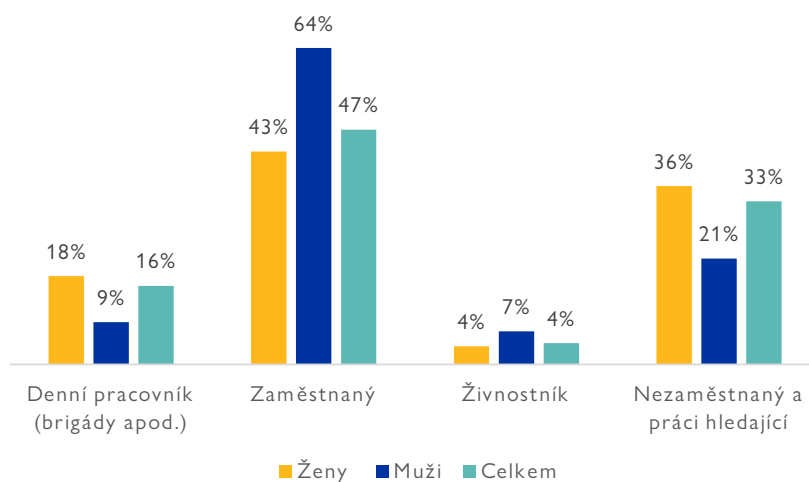
10. [https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/ukrajina-deti-skoly-rusko-valka-vzdelavani-ministerstvo-skolstvi\\_2303171300\\_ale](https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/ukrajina-deti-skoly-rusko-valka-vzdelavani-ministerstvo-skolstvi_2303171300_ale)

## PRACOVNÍ PODMÍNKY

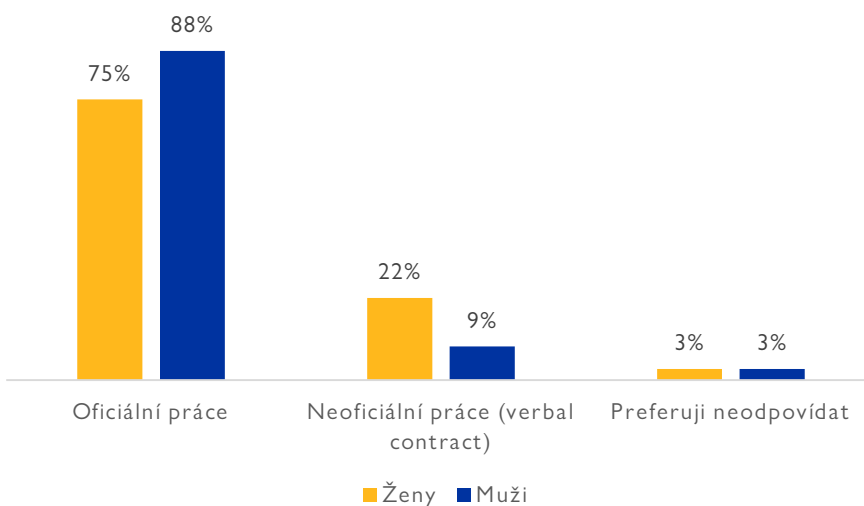
Ženy, od nichž se často očekává, že budou v rodině primárními pečovatelkami, jsou často nuceny přijmout práci za nevýhodných podmínek. To znamená, že práci mnoha žen lze označit za "nejistou", neboť se vyznačuje nestabilním příjmem a nedostatkem sociální ochrany.

Ve vzorku respondentů pracuje 18 procent žen jako „denní pracovník“ (formou brigád apod.), zatímco mezi muži je to 9 procent. Ženy byly také nadměrně zastoupeny mezi respondenty pracujícími bez písemné smlouvy (22 % žen oproti 9 % mužů).

Graf 6: Úroveň zaměstnanosti podle pohlaví a celkem (%), N= 2783



Graf 7: Práce s písemnou smlouvou / bez písemné smlouvy, podle pohlaví, N= 282



Uprchlíci z Ukrajiny, kteří v Česku mají práci, často pracují na pozicích, které nedosahují jejich kvalifikace, jako nekvalifikovaní manuální pracovníci. To platí zejména pro ženy (Šafářová et al. 2023; Drbohlav, Tichý 2022).<sup>11</sup> Z našich dat vyplývá, že pětáctýřicet procent respondentů mužského pohlaví, kteří dříve pracovali jako manažeři nebo odborní pracovníci, pracuje v Česku pod svou kvalifikační úrovní, zatímco u respondentek je to 65 procent. Mezi tři nejčastější profese respondentek patří základní profese (27 %), obsluha strojů a zařízení (24 %) a pracovnice ve službách a prodeji (18 %). V případě mužů jsou tyto počty téměř stejné.

V kvalitativních rozhovorech respondenti uváděli, že vykonávají fyzicky náročnou práci, obvykle v továrním provozu nebo ve službách (IOM ČR 2023a; IOM ČR 2023b).

Tento typ práce často brání ženám ve vzdělávání, což dále ztěžuje možnost zlepšit si pracovní postavení.

"Obecně jsem s prací spokojena. Za hodinu práce si vydělám 125 Kč (5-6 USD). A do práce a z práce mě vozí zdarma. Ale pracovní směny nejsou jen denní. Pracuji na dvanáctihodinové směny: Na denní směně pracuji 4 dny, pak mám jeden den volno a další 4 dny pracuji na noční směně. Kvůli tomu nemám vůbec čas se učit česky."

(žena, 40 let, sama se 3 dětmi)

"V mé vesnici není žádná práce. Tady pracuji ve skladu, směny trvají 12 hodin. Dojíždění do práce trvá asi 2 hodiny jedním směrem. Nemám možnost naučit se český jazyk, protože veškerý čas trávím prací, cestou do práce a zbytek dne spím." V práci se mi líbí, jak se mi daří."

(žena, 48 let, bezdětná)

"Jsem velmi unavená fyzicky i psychicky. Ráda bych změnila svůj život. Ale nemám čas chodit například na kurzy češtiny, protože pracuji v továrně na směny."

(žena, 42 let, dvě děti, dříve pracovala jako lékařka na Ukrajině)

Situace žen na trhu práce se odráží také v jejich odměňování. Podle PAQ Research a Sociologického ústavu (ČSAV) mají uprchlice z Ukrajiny v Česku výrazně nižší mzdy než uprchlíci z Ukrajiny. Podle jejich výzkumu činí průměrná čistá hodinová mzda mužů 190 Kč, zatímco ženy dostávají v průměru 157 Kč za hodinu (Šafářová a kol. 2023). Z dat našeho výzkumu vyplývá, že šestnáct procent dotázaných žen, které mají práci, uvedlo, že jejich příjem nestačí na pokrytí každodenních výdajů, zatímco u mužů to byla pouze 3 procenta.

11. Podle PAQ Research a Sociologického ústavu (CSA) pracuje 58 % respondentů na pozici, která je nižší než jejich kvalifikace. (Šafářová a kol. 2023).

## ZÁVĚR

Tato zpráva představuje výsledky průzkumu, realizovaného IOM s cílem posoudit potřeby, záměry a úskalí v oblasti integrace vysídlených osob z Ukrajiny v České republice. Velikost vzorku spolu s informacemi získanými z kvalitativních dat činí z této studie jedinečný zdroj informací o socioekonomické situaci ukrajinských uprchlíků v Česku.

Ukazuje, že účast uprchlíků z Ukrajiny na trhu práce v Česku patří v porovnání s ostatními evropskými zeměmi k nejvyšším a že doba strávená v Česku a znalost českého jazyka patří k faktorům, které zvyšují pravděpodobnost účasti na trhu práce. Na druhou stranu také poukázala na to, že většina uprchlíků je pro svou práci překvalifikovaná, aniž by plně využila své dovednosti či odborné znalosti.

Zpráva také upozorňuje na situaci žen uprchlíků, které jsou považovány za zvláště znevýhodněné z hlediska ekonomické integrace a jejichž účast na trhu práce ovlivňuje integraci jejich dětí. Uprchlícké ženy v našem vzorku mají nižší míru zaměstnanosti než muži a častěji pracují na nejistých pozicích formou brigád nebo bez písemné smlouvy. Rozdíl mezi ženami a muži na trhu práce se odráží také v jejich finanční situaci, která je ve zkoumaném vzorku v případě žen méně příznivá než v případě mužů.

Domníváme se, že zjištění uvedená v této zprávě by mohla sloužit tvůrcům politik jako podklad při navrhování podpůrných opatření.



## 11. REFERENCE

- Albrecht, Clara; Hofbauer Pérez, Maria, and Tanja Stitteneder. 2021.  
[The Integration Challenges of Female Refugees and Migrants: Where Do We Stand?](#) CESifo Forum, Vol.22.
- Desiderio, Maria Vincenza, and Kate Hooper. 2023.  
['Displaced Ukrainians in European Labour Markets: Leveraging Innovations for More Inclusive Integration'](#).  
Brussels: Migration Policy Institute Europe.
- Drbohlav, Dušan; Josef, Tichý. 2022  
[Výzkumná zpráva projektu „Informační setkání pro uprchlíky z Ukrajiny“](#).  
Přírodovědecká fakulta UK, Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje.
- Eurostat. 2023.  
['Labour Force Survey Data — Unemployment Rate by NUTS2'](#). Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- IOM Europe. 2023b.\_\_\_\_  
['Regional Quarterly Overview — Access to Labour Markets and Employment in Europe for Refugees from Ukraine \(Jan-Mar 2023\)'](#). Vienna: IOM.
- IOM Czechia (2022)  
[Czechia — Displacement Surveys with refugees from Ukraine and TCNs, Annual Report \(15 Jun- 31 Dec 2022\)](#). Prague:IOM.
- IOM Czechia (2023a).  
[Co Přinese budoucnost? Výzkum zaměřený na uprchlíky v nouzovém hromadném ubytování v Karlovarském a Plzeňském kraji](#). Praha: IOM.
- IOM Czechia (2023b).  
[Czechia — Needs and Plans of Ukrainian Refugees in Collective Accommodation Facilities in Pilsen and Karlovy Vary Regions \(Mar-Apr 2023\)](#). Prague: IOM.
- Kosyakova, Yuliya; Salikutluk, Zerrin, and Hartmann, Jörg. 2023.  
['Gender employment gap at arrival and its dynamics: The case of refugees in Germany'](#).  
Research in Social Stratification and Mobility, vol. 87.
- Liebig, Thomas; and Tronstad, Kristian, Rose. 2018  
["Triple Disadvantage?: A first overview of the integration of refugee women"](#), OECD Social, Employment and Migration Working Papers, No. 216, OECD Publishing, Paris.
- Ministerstvo vnitra. 2023.  
Statistika v souvislosti s válkou na Ukrajině – archiv – Ministerstvo vnitra České republiky ([mvr.cz](https://mvr.cz))
- OECD. 2023  
[What we know about the skills and early labour market outcomes of refugees from Ukraine](#). OECD Policy Responses on the Impacts of the War in Ukraine, OECD Publishing, Paris
- Šafařová, Kateřina; Kavanová, Marina; Skvrňák, Michael; Marková, Lucie; Kunc, Michal; Prokop, Daniel. 2023.  
[Integrace uprchlíků na trhu práce a v bydlení. Hlas Ukrajinců-červen 2023](#). Praha. PAQ Research.
- Volejníčková R., Švarcová, M., Křížková, A., Formánková, L. (2020).  
[Podnikání matek malých dětí jako překerní typ zaměstnání? Srovnání zkušeností podnikatelek s malými dětmi původem z ČR a z Ukrajiny](#).  
Gender a výzkum 20 (2): s. 124–153 .

Displacement Tracking Matrix (DTM) is a system to track and monitor displacement and population mobility.

The survey form was designed to capture the main displacement patterns – origin country and region – for refugees of any nationality fleeing from Ukraine because of the war. It captures the demographic profiles of respondents and of the group they are travelling with, if any; it asks about intentions relative to the intended final destination and prospects of permanence in the country of the survey/first reception; it gathers information regarding a set of main needs that the respondents expressed as more pressing at the moment of the interview.

Since the onset of the war in Ukraine, several IOM's DTM tools were deployed in countries neighbouring Ukraine and in other countries particularly impacted by the new arrivals of migrants and refugees from Ukraine.

DTM is part of IOM's Global Data Institute

## DTM EUROPE

 <https://dtm.iom.int/responses/ukraine-response>

 [roviennadataresearch-newsletter@iom.int](mailto:roviennadataresearch-newsletter@iom.int)

 @DTM\_IOM

 [https://www.instagram.com/dtm\\_iom/](https://www.instagram.com/dtm_iom/)



GLOBAL DATA INSTITUTE  
DISPLACEMENT  
TRACKING MATRIX